

Küpe affı hayvan sahiplerini sevindirdi

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlara küpe affının getirilmesi Batman'daki hayvan yetiştiricilerini sevindirdi.

BATMAN - Her yaştan hayvana küpe affının çıkması Batman'daki hayvan yetiştiricilerini sevindirdi. Daha önce hayvanlarını başka ile nakil ederken sıkıntılar yaşayan hayvan sahipleri çıkan küpe affı sayesinde bu sıkıntılardan kurtuldular. Küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarına küpe takmayan yetiştiricilere ve elinde küpesiz hayvan olanlara 31 Mart 2019 tarihine kadar cezai işlem uygulanmayacak. Ayrıca yetiştiriciler, bu tarihe kadar işletmelerindeki hayvan sayısını da güncelleyebilecek. Hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvanlar için küpe affı getirilirken, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelik değişikliklerine göre, hayvan sahipleri 31 Mart 2019 tarihine kadar küpesiz hayvanlarına küpe takarak kayıt sistemine dahil edilecekler. Ayrıca bu tarihe kadar işletmelerindeki hayvan sayısını da güncelleyebilecek olan hayvan yetiştiricilerine, bu tarihe kadar küpe takılmadıkları için herhangi bir cezai işlemin de yapılmayaacağı belirtildi. Konuya ilişkin İLKHA muhabirine açıklamalarda bulunan Batman

Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Birliği Başkanı Nimetullah Durmaz, getirilen af ile her yaştan hayvanın küpe takabileceğini söyledi.

"BÖLGE HAYVANCILIĞI İÇİN BU FIRSATTIR"

Daha önce 3 aydan büyük olan buzağıya küpe takmanın yasak olduğunu anımsatan Durmaz, "Tarım ve Orman Bakanlığımızın yayımladığı tebliğ gereği artık 31 Mart 2019 tarihine kadar 3 aydan büyük buzağılara, ineklere, düvelere de küpe takılabilecek ve hayvanlar kaçak olmaktan çıkacak. Bölge hayvancılığı için bu bir fırsattır. Hayvanlarımız daha önce küpe takılmadığı için kaçak durumuna düşüyordu ve destekleme de alamıyordu. Bu kapsamda küpe takılacağı için destekleme de çıkacaktır. Mevzuat gereği annesi küpesiz olan hayvana buzağısına da küpe takılmıyordu. Destekleme de buzağı üzerinden verildiği için büyük bir destek kaybına yol açıyordu. En azından bu giderilmiş oldu." dedi.

"MÜRACAAT YAPIP BAŞVURUDA BULUNABİLİRLER"

Hayvan yetiştiricilerine çağrıda bulunan Durmaz,

"Tüm hayvan yetiştiricilerine uyarımız var; hayvanlar üç aydan büyük veya küçük fark etmiyor. Sığır cinsi ne tür hayvanı varsa, eğer küpesiz buldukları il veya ilçe Tarım ve Orman Müdürlüklerine müracaat etmek suretiyle ya da birlik üyesiye birliğe müracaat yapıp hayvanlarına küpe takabilirler." diye konuştu.

"ÇOK SIKINTI ÇEKİYORDUK"

Batmanlı hayvan yetiştiricisi olan Ahmet Noyan, her yaştan hayvana küpe affı çıkmasının kendilerini sevindirdiğini belirtti. Noyan, "Bu kanundan çok memnunuz. Küpe affı çıktığı için çok mutuyuz, eskiden küpe affı yokken sıkıntılar içindeydik. Buzağımız olunca küpe takığımızda annesine takamıyorduk, annesi küpe takmayınca buzağı da takamıyordu ve bu yüzden çok sıkıntı çekiyorduk. Hayvanları Kurban Bayramı için İstanbul'a, Ankara'ya, İzmir'e göndermekte sıkıntı çekiyorduk. Küpe takma serbest olunca bizler de sıkıntılarımızdan kurtuluyoruz." ifadelerini kullandı. (Mehmet Fatih Akgül-İLKHA)

Bakan Pakdemirli'den müjde üstüne müjde!

Bekir
Pakdemirli

■ Kahramanmaraş Tarım Çalıştayı'na katılan Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, "Elbistan ilçemizde 4 milyon metrekare alanda 60 bin büyükbaş kapasiteli 300 adet besi işletmesi olacak Organize Sanayi Bölgesi'ni kuruyoruz. Kahramanmaraş'ı Doğu Akdeniz Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Projesi (IFAD) kapsamına aldık. IPARD II 3. Çağrı Döneminde yatırım tutarı 70 milyon lira olan 90 projeye 36 milyon lira hibe desteği veriyoruz" dedi. ● **HABERİ 8'DE**

Küpe affı hatırlatması

KARAMAN Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yücel Yaman, **küçükbaş hayvanların** küpelenmesiyle ilgili yönetmelikte değişiklik yapıldığını hatırlatarak, küpesiz hayvanların 31 Mart 2019 tarihine kadar küpeletilebileceğini bildirdi.

Yaman, yaptığı yazılı açıklamada, Tarım ve Orman Bakanlığının, Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'in Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğini belirtti. Buna göre, küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarına küpe takmayan yetiştiricilerin ellerindeki her yaşta küpesiz hayvanlarını 31 Mart 2019 tarihine kadar küpeleyeceğini ifade eden Yaman, şunları kaydetti: "Resmi Gazete'nin 3 Kasım 2018 tarihli sayısında yayımlanan iki ayrı yönetmelik değişikliğiyle hem küçükbaş, hem de büyükbaş hayvanlar için küpe affı getirildi. Bu talep ettiğimiz ve beklediğimiz bir karardı. Yönetmelik değişikliklerine göre, hayvan sahipleri 31 Mart 2019 tarihine kadar küpesiz hayvanlarına küpe takarak kayıt sistemine dahil edebilecekler. Bu tarihe kadar küpe taktırmadıkları için herhangi bir cezai işlem yapılmayacak. Bu süre zarfında üreticilerimiz mağdur olmamak için il ve ilçe müdürlüklerimize müracaat etsinler. Bizlere gelerek bilgi alsınlar." AA

Modern mezbahane hizmete açılıyor

Modern mezbahane devam eden çalışmalarında yerinde inceleyen Bozkır Belediye Başkanı İbrahim Gün, çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte Bozkır'ın önemli sorunlarından bir tanesine daha neşter vurmuş olacaklarını vurguladı. Bozkır Belediye Başkanı İbrahim Gün, konuşmalarında ise şu ifadelerle yer verdi, "Bozkır, hayvancılık bakımından istediğimiz seviyede olmamasına rağmen yine de azımsanmayacak bir seviyeye sahip. Şu anda 2017 yılında kayıtlı 12.060 büyükbaş hayvan ve kayıtlı 28.800 küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılıyor. Çevre ilçelerimizdeki büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayılarını da göz önüne aldığımızda yapılan mezbahanenin ne denli büyük bir sorunu çözeceği belli olmaktadır. Hayvancılık anlamında da üretim yetiştiricilik noktasında artıları olacağını umut ediyorum" dedi. Başkan Gün, "eski mezbahanenin yerine yapılan modern mezbahanemizde kesimlerimiz artık daha temiz bir ortamda yapılacak. Modern makinelerle birlikte el değmeden kesim yapılacak. Bunun yanında ise mezbahanemizin yapıldığı arsaya ek olarak yanına yeni bir arsa temin ettik. Bu alanda da yılın belirli dönemlerinde hayvan pazarının kurulması için düzenleyeceğiz. İlçemize, ilçe sakinlerimize, bölgemize hayırlı olmasını diliyorum" şeklinde konuştu.

Üreticilere damızlık koç

- Tarım ve Orman Bakanlığı Çorum Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği aracılığı ile küçükbaş hayvan üreticilerine damızlık koç dağıttı.

***HABERİ
3'DE**

Çorum Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği aracılığı ile küçükbaş hayvan üreticilerine damızlık koç dağıtıldı.

Çorum **Damızlık Koyun** ve **Keçi Yetiştiricileri Birliği** aracılığı ile **küçükbaş hayvan** üreticilerine damızlık koç dağıtıldı.

Üreticilere damızlık koç dağıtıldı

FATİHAKBAS

Tarım ve Orman Bakanlığı Çorum **Damızlık Koyun** ve **Keçi Yetiştiricileri Birliği** aracılığı ile **küçükbaş hayvan** üreticilerine damızlık koç dağıtıldı.

Çorum Belediyesi Hayvan Pazarı'nda yapılan dağıtım törenine Vali Yardımcısı Recep Yüksel, İl Tarım ve Orman Müdürü Orhan Sarı, İl Özel İdare'si Genel Sekreteri Recep Cıplak, ÇESOB Başkanı Recep Gür, İl Tarım ve Orman Müdürü Orhan Sarı, Çorum Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Yılmaz Kaya, Çorum İl **Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği** Başkanı Şevket Avcı, Ço-

rum Ziraat Odası Başkanı Mehmet Sayan ile çok sayıda çiftçi katıldı.

Törende konuşan Çorum **Damızlık Koyun** ve **Keçi Yetiştiricileri Birliği** Başkanı Şevket Avcı, koçların Tarım ve Orman Bakanlığı'nın **küçükbaş hayvancılığı** destekleme projesi kapsamında dağıtıldığını belirterek, "Koçlar iki yıl süreyle veteriner raporu almadan sürülen ayrılmayacaklar. Eğer bu süre içinde koç satılırsa parası faizi ile birlikte geri alınacak" dedi.

İl Tarım ve Orman Müdürü Orhan Sarı ise he-

Vali Yardımcısı Recep Yüksel kura çekerken...

Törene ilgi büyük oldu.

Üreticilere kurayla koç dağıtıldı.

başka illerden koç alan değil satan il haline gelmek olduğunu ifade ederek, "Şuan dağıtımını yaptığımız koçlar için uzun bir araştırma gerçekleştirdik ve Sivas'ta bulunan TIGEM işletmesinden aldık. Bunların takiplerini de yapacağız. Hedefimiz dışarıdan koç getiren değil satan haline gelmektir. Dağıtılan koçların hayırlı olmasını diliyorum" şeklinde belirtti.

Vali Yardımcısı Recep Yüksel ise Devletin küçük ve büyükbaş hayvancılığın gelişmesi için her türlü desteği verdiğini dile getirerek, "Dağıtımını yapacağımız koçların maliyetinin yüzde 25'ini üreticiler yüzde 75'ini ise devlet karşılayacak. 73 adet koç üreticilere kura ile verilecek" ifadelerini kullandı. Konuşmaların ardından koçlar kura çekimi ile dağıtıldı.

Salep yetiştiriciliği yaygınlaşıyor

TARIM
DÜNYASINDAN
Ali Ekber Yıldırım

aey@dunya.com

Fiyatının yüksek olması nedeniyle doğadan bilinçsizce toplanan salep, yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalınca devlet tarafından endemik bitki olarak koruma altına alındı ve toplanması yasaklandı.

İncecek olarak tüketilmesinin yanı sıra dondurma üretiminde kullanılan salep artık kültür bitkisi olarak Türkiye'nin değişik bölgelerinde tarlada üretiliyor. Burdur'un Bucak ilçesi ve dondurması ile ünlü Kahramanmaraş salep üretiminde yeticilerin de öne çıkıyor.

Bir hafta arayla önce Antalya'da Yöresel Ürünler Fuarı'nda Burdur Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Faruk Gündüzalp ve geçen hafta Kahramanmaraş'ta MADO dondurmalarının üreticisi Mehmet Sait Kanbur ile salep yetiştiriciliğinin

önemini konuştuk.

Salep yetiştiriciliğinin önemi

Tarla üretimi yaygınlaştırmak istenen salep ile ilgili bazı temel bilgileri şöyle özetleyebiliriz:

Salep; Orkide familyasından köklerinde yumru oluşturan yabani bir bitki. Yakın zamana kadar sadece doğadan toplanan salep, ağırlıklı olarak Toros Dağları'nda yetişir.

Kökünde iki adet yumru var. Bunun bir tanesi salep diğeri ise ebe (fos) saleptir. Toprak bir karışıkta kazılır ve yer altında bulunan küçük patates büyüklüğündeki salep toplanır. Daha sonra salep bitkisinin yumruları suda yıkanıp kaynatılıp kurutularak çekirdek salep haline getirilir. Salebin kullanılabilmesi için öğütülüp toz haline getirilmesi gerekir.

Saray içeceği olarak bilinen salep, sütün içerisine toz halinde katılıp kaynatılmasıyla elde edilir. Daha çok kış aylarında içecek olarak tüketilir. Ayrıca dondurma üretiminde yaygın olarak kullanılır.

Üretime 10 yıl alım garantisi

Kahramanmaraş dondurmasının iki temel girdisi olduğunu be-

lirten Mehmet Sait Kanbur, bunlardan birisinin keçi sütü, diğerinin ise salep olduğunu söylüyor. Her ikisinin de yetiştiriciliği için 10 yıl alım garantisi verdiklerini anlatan Mehmet Sait Kanbur şu bilgileri verdi: "Türkiye'de uygulanan yanlış politikalar sonucunda köyler şehir, şehirler köy oldu. Fabrikalar tarım toprağına yani köye yapıldı. Köylü üretim yapmak yerine ya fabrikada işçi oldu. Ya da şehre geldi. Şehirler köy oldu. Köyler boşaldı. Çalışacak kimse kalmadı. Bu nedenle sözleşmeli üretimde başarılı olamıyoruz. Bu yapıyı değiştirmemiz ve tarımsal üretimi artırmamız gerekiyor. Biz 26 ülkeye dondurma satıyoruz. Tam 4 kuşaktır bu işi yapıyoruz. Bu işi sürdürmemiz için salep ve süt gerekiyor. Keçi sütü için köylerde çiftçilere keçi dağıttık ve 10 yıl süt alım garantisi verdik. Fakat, bu üretimi yapacak köyde kimse kalmadı. Bu nedenle kendim yapmaya çalışıyorum. Bir diğer ürünümüz salep. Onda da üretime 10 yıl alım garantisi vereceğimizi söyledik. Bu konuda ciddi yatırımlar yaptık. İzmir'de ve Kahramanmaraş'ta iki çalıştay düzenledik. Salep

üretimini artırmak için gösterdiğimiz bu çabamızın sonuçlarını yeni almaya başladık."

Salep dünya içeceği olacak

Osmanlı sarayının içeceği olan salep, dondurmanın da en önemli hammaddesi. Özellikle Kahramanmaraş dondurmasına tadını veren, erimesini önleyen, sıkı olmasını ve uzun süre dayanmasını sağlayan salebin kilosu ortalama 500 liradan satılıyor. Kahramanmaraş dondurmasının salep, keçi sütü ve ustalık birleşmesi ile marka olduğunu anımsatan Mehmet Sait Kanbur bundan sonraki hedeflerini ise şöyle anlattı: "Dünyanın her yerinde kefi içeceği olarak kahve tüketiliyor. Kahve zincirleri dünyanın her yerinde bu ürünü satıyor. Biz sifa içeceği olarak salebi yaygınlaştırarak bir dünya içeceği yapabiliriz. Buna katma değer kazandırmak için süt lüsünü, fıstıklı sını, fındıklı sını satabiliriz. Bunun için salep üretimini artırmamız gerekiyor. Şu anda Türkiye'den başka salep kullanan pek yok. Sadece Arnavutluk, İran ve Irak'ta biraz kullanılıyor. Biz salep üretimini artırırsak dünyada marka

HAYVAN VE ET İTHALATI SÜRECEK

Yazın tamamlarken Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Grup toplantısında tarım ve hayvancılıkla ilgili önemli açıklamalar yaptı. Erdoğan, tarım desteklerini 1.9 milyar liradan 15 milyar liraya çıkardıklarını, büyükbaş hayvan varlığını 9 milyon baştan 16 milyon başın üzerine, küçükbaş hayvan varlığını ise 32 milyon baştan 44 milyon başa çıkardıklarını söyledikten sonra: "Kısa bir zamanda artık hayvan ithalatına ihtiyacımız olmayacak. Bütün bunlara rağmen et fiyatının yükselmesi genel refah düzeyimizin yükselmesi ile artan talepten kaynaklanıyor. Biz bu fiyatları rantabl seviyeye düşürmek için gerekirse cari açığı

düşünmeden ithalat yapar piyasayı balansa ederiz. Bunu zaman zaman yapıyoruz. Biz vatandaşımıza ucuz et yedirmeye kararlıyız. Bu meseleyi de kalıcı olarak çözeceğiz" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasından anlaşılacak; Tarım ve hayvancılık politikası çok başarılı. Hayvan varlığını artırılmasına rağmen artan refah düzeyi ile artan talep nedeniyle kırmızı et fiyatı yükseliyor. Fiyatı düşürmek için cari açık göze alınarak ithalat yapılıyor. İthalat 2010 yılından bu yana artarak devam ediyor. Buna rağmen istenen fiyat düzeyine ulaşamıyorsa bir yerde yanlışlık var. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere "kırmızı et fiyatı yüksek" bahanesi ile ithalat devam edecek.

yaratabiliriz. Bunun için çalışıyoruz. Hedefimiz 30 ton salep üretimine ulaşmak. Doğada yetişen salepte iki yumru olur. Bizim üretimlerimizde bunu 3-4 yumruya çıkardık. Daha verimli üretim için üniversitelerin, yerel yönetimlerin üreticilere destek olması. Bir model yaratmak istiyoruz. Bu model ile kahve gibi dünyada salep tüketimini yaygınlaştırabi-

liriz. Ama bunu benim tek başıma yapmam mümkün değil. Ülke olarak bu konuya önem vererek üretimi artırmamız gerekir." Özetle, içecek ve dondurma sektörünün ihtiyacı için salep yetiştiriciliği büyük önem taşıyor. Yüksek fiyatı nedeniyle üreticiye para kazandıracak salep üretimini devlet tarafından da desteklenmesi gerekiyor.

Çocuklarla fidan diken Erdoğan, 16 yılda 4 milyar 70 milyon fidanı toprakla buluşturduklarını söyledi.

Eti ucuzza yedireceğiz

Vatandaşa etin ucuzlayacağı müjdesini veren Erdoğan "Kısa zamanda artık hayvan ithaline ihtiyacımız olmayacak" dedi.

» Gerekirse ithale gideriz

Partisinin grup toplantısında konuşan Cumhurbaşkanı "Vatandaşımıza ucuz et yedirmekte kararlıyız. Gerekirse cari açığı düşünmeden ithal yoluna gider piyasayı balansen ederiz" ifadelerini kullandı. ABD'nin İran'a uyguladığı yaptırım "Bu, dünyanın dengesini bozmaya yönelik adımdır" sözleriyle değerlendiren Erdoğan "Bakanlardan belediye başkanı adayı olacak mı" sorusunu da "Darda kaldık mı neden olmasın" diye cevapladı. **10'DA**

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN:

Yaptırımlar dünyanın dengesini bozar

"ABD'nin İran'a yönelik yaptırım kararı dünyanın dengesini bozmaya yönelik adımlardır. Bunlar uluslararası hukuka da diplomasiye de aykırıdır."

Damla Peker ANKARA

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İran'a uygulanacak yaptırım kararına uymayacaklarını belirterek "İran'dan doğalgaz almayı vatandaşımı kışın soğukunda donduracak mıyım? Öyleyse böyle bir yaptırma kesinlikle kabullenemeyiz" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, partisinin TBMM Grup Toplantısı'nda yaptığı konuşmada ve sonrasında gazetecilerin sorularına verdiği cevapta özetle şunları söyledi:

ABD'nin İran'a yönelik yaptırımları A'dan Z'ye net değil, bunu da doğru bulmuyoruz. Bu yaptırımlar dünyanın dengesini bozmaya yönelik adımlardır. Bunlar uluslararası hukuka da diplomasiye de aykırı. Artık dünya başla dayalı bir süreci yaşamak istiyor. Emperyalist baskılarla bir dünyada yaşamak istemiyoruz. İnsanların huzurlu barış içinde güven içinde yaşadıkları dünya istiyoruz. 'Benim imkânım, gücüm var dolayısıyla ben her şeyi yaparım' olmamalı. Şu anda atılan adımlarda AB ve AB ülkeleri bunların tamamına yakını bu işe olumlu bakmıyor. Paris'te yapılacak zirvede de bu konular masaya gelecek.

İran ile anlaşmaların kesilmesinin söz konusu olup olmadığı sorusuna ise Erdoğan "Hayır. Yaptırımlar konusunda bizim duruşumuz hep net oldu. Petrole yönelik konularda bunu hep söyledik. Alternatifsiz bir şeydir. Böyle bir yaptırma kesinlikle uymayız. Biz buradan 10 milyar metreküp yılda doğalgaz alıyoruz. Almadığımız zaman vatandaşımı kışın soğukunda donduracak mıyım? Öyleyse böyle bir şeye uymayız, kabullenemeyiz" cevabını verdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İstanbul adayı olarak ismi geçen Binali Yıldırım ile ilgili soruya "Gönüllüğünden geçenleri temenni ediyorum ki takvim içinde gideririz. Biraz sabırlı olmakta fayda var. Hedefimiz öncelikle mevcut belediye başkanlarından yeniden aday gösterilecekleri kesinleştirmek ve ilan etmek. Şubat ayının ortasında aday listelerinin resmen teslimi gerekiyor. O tarih gelmeden tüm hazırlıkları tamamlayıp sahaya çıkmış olacağız" karşılığını verdi. "Bakanlardan, belediye başkanı olacak mı?" sorusu üzerine ise "Darda kaldık mı neden olmasın" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, SDG ve ABD'nin ortak devriyesi konusunda da "Kabul edilebilir bir şey değil. Sınırda ciddi olumsuzluklara sebep oluyor. Bunların hepsini Paris'te görüşeceğiz. Belgeleri ile her şeyi ile... Trump ile konuşunca herhalde durduracaklardır" değerlendirmesinde bulundu.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN, BATIKENT HAYDAR ALİYEV ORMANI'NDA DÜZENLENEN "FIDANLAR FIDANLARLA BUYUYOR" PROGRAMININ DA ÇOCUKLARLA BİRLİKTE FIDAN DIKTI.

KILIÇDAROĞLU'NU İŞARET ETTİ "KARŞIMIZA BUNUN GİBİ BİR AVANE ÇIKTI"

Ana muhalefet partisinden gerçekten çapsiz, kalitesiz siyaset tavnı ülkemizin en büyük handikabıdır. İnsan siyaset arenasına çıktığında en büyük alternatif olarak bir rakip görmek istiyor. Bizim karşımıza da çıka çıka CHP ve onun başındaki Kılıçdaroğlu gibi bir avane çıktı. Rabb'imizin hikmetinden sual olunmaz.

Bu zat geçtiğimiz günlerde bir TV programının canlı yayımında Muğla Büyükşehir Belediye başkanının tüm ilçelerini okul yaptırdığını, her yeri anaokulları, kreşlerle donattığını söylüyor. Dedim ki ya bir araştırın gerçekten böyle bir şey var mı?

Arkadaşlar araştırdılar, tek bir okul bile bulamadılar. Yerel basın da araştırmış. Sözü edilen eserlerden hiçbirini ortaya çıkaramamışlar. Hadi birkaç okulu tüm ilçeler diye söylersiniz mübalağa etmiş der geçeriz ancak hiç olmayan bir şeyi abarta abarta anlatmak nedir biz çözemedik. Konuyu erbabına havale ediyoruz. Artık psikiyatrist mi olur, nörolog mu olur, yoksa Pensilvanya'daki şartları mı olur orasını kendileri bilir. Çünkü Bu zatın yalanlarını, palavralarını ortaya dökmekten, mahkeme önünde hesaplaşıp, tazminat almaktan yorulmuş.

ETİ UCUZA YEDİRECEĞİZ

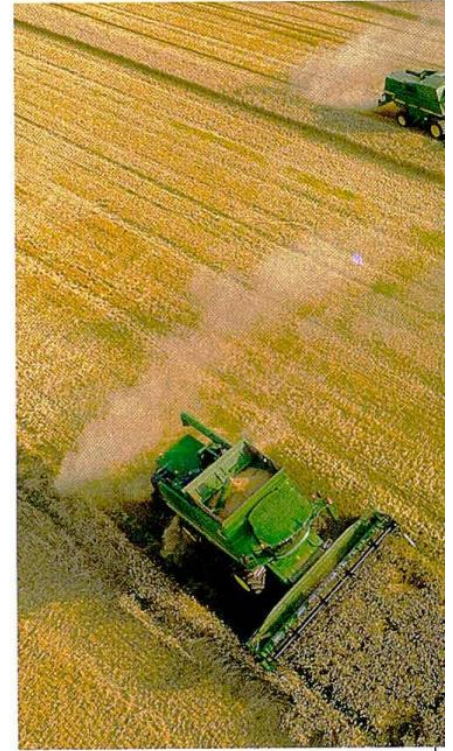
■ Büyükbaş hayvan varlığımız 9,9 milyon adetten 16 milyon adedin üzerine, küçükbaş hayvan varlığımız ise 32 milyon adetten 44 milyon adedin üzerine çıktı. İnşallah kısa bir zamanda artık hayvan ithaline de ihtiyacımız olmayacak. Hâlâ ülkemizde et fiyatlarının yüksek seyretmesinin genel refah seviyemizin artması sebebiyle talepte yaşanan yükselişte ilgilili olduğunu düşünüyorum. Bu fiyatları rantabl seviyeye düşürmek için gerekirse cari açığı bile düşünmeden ithale gideriz. Vatandaşımıza ucuz eti yedirmekte kararlıyız.

PARA / KAPAK - 2

Tarımsal desteklemeye 17 milyar TL

Destekleme bütçesinde aslan payını 5.3 milyar ile hayvancılık alacak. 2019'da alan bazlı tarımsal destek ödemelerine 4.3 milyar TL, prim destek ödemelerine 3.7 milyar TL aktarılacak. Mazot desteğine 2.1 milyar TL ayrılacak... HÜLYA GENÇ SERTKAYA

TASARRUF tedbirleriyle dikkat çeken 2019 yılı bütçesinde tarımsal üretime verilen desteklerde kesintiye gidilmedi. Tarımsal destekleme bütçesi, 2019 yılında 2018'e göre yüzde 17.3 artışla 16 milyar 989 milyon TL'ye çıkarıldı. Tarımsal destekleme bütçesinin en büyük kalemini 5 milyar 268 milyon TL ile hayvancılık destek ödemeleri oluşturdu. Hayvancılığın gelişiminin desteklenmesi amacıyla 2019'da hayvancılık işletmelerine sağlanan desteklerde artışa gidilmesi, etçi tip sığır ve koyun yetiştiriciliğinin geliştirilmesine ağırlık verilmesi 2019 Yılı Programı'nda yerini aldı. 2019'da alan bazlı tarımsal destek ödemelerine 4.3 milyar TL kaynak ayrılırken, fark ödemesi olarak da adlandırılan prim desteklerine

3.7 milyar TL kaynak aktarılması öngörüldü. Mazot desteği bütçesinin 2.1 milyar TL olacağı 2019'da, kırsal kalkınma amaçlı tarımsal desteklemeye 1.9 milyar TL ayrıldı.

2019 yılı bütçesinden tarım sektörü yatırım ödenekleri için 5.1 milyar TL, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımla-

rı, tarımsal KİT'lerin finansmanı, ihracat destekleri ve diğer tarımsal destekler için 5.3 milyar TL'lik bütçe öngörüldü. Böylece 2019 yılında bütçeden tarıma ayrılan kaynak 26.5 milyar TL oldu.

DESTEKLER SADELEŞTİRİLECEK

Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2019 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'na göre, tarımsal destekleme sistemine ilişkin halihazırda uygulanan tarımsal desteklerin incelenmesi, sadeleştirilmesi, tarımsal desteklerin etki analizlerinin yapılması, desteklenecek ürünler ve destekleme birim tutarlarının analiz sonuçlarına göre her yıl yeniden belirlenmesi öngörüldü. Desteklemeden yararlanan üreticilerin sayısı ile birim üreticinin desteklerden aldıkları toplam payların göz önünde bulundurulması, Kırsal Kalkınma Planı doğrultusunda ticari işletmeciliği destekleyecek tarımsal ve kırsal kalkınma yardımlarının önceliklendirilmesi konularını dikkate alan yeni bir destekleme anlayışının benimsenmesinin faydalı olduğu vurgulanıyor. Tarım desteklerinin havza, ürün ve su kısıtı temelinde farklılaştırılarak bunların idare ve kontrolünün alan bazlı yapılması, çeşitli kurumlar tarafından uygulanan farklı destek programları arasında tamamlayıcılığın sağlanması ile üretici veya işletmelerin gelir seviyelerinin desteklemelerle

Tarık TEZEL / Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) Başkanı

"Destekler sektöre nefes veriyor"

Tarımsal desteklemelere et ve süt üretimi açısından baktığımızda her iki sektörümüz içinde yaşamsal bir argüman. Sektöre nefes veriyor. Süt, et ve et hayvancılığında sıkıntılarımız var. Üreticinin yaşadığı sıkıntılar domino etkisi yaratarak tüketiciye kadar varıyor. Tarım ve Orman Bakanlığı tüm bu sıkıntıları göz önünde bulundurarak hayvancılığın sürdürülebilir gelişimini teminat altına alabilmek için bu desteklemelerde aktif bir rol oynadı. 2019 bütçesinden hayvancılığa verilen destek ümit verici. Sektörün oyuncuları olarak bu yaklaşımı çok olumlu buluyoruz. Yaşanan bu sıkıntıların tümünü aşarız. Hayvancılıkta üretimden vazgeçmeyiz. Bakanlığımız bu dönemdeki sıkıntıyı sektöre yansıtmamak için önceki hafta çiğ süt destek ödemeleri yaptı. Bu da üretici için önemli bir katkı oldu.

dikkate alınması öncelikli görülüyor.

Bilindiği üzere Türkiye'de Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli çerçevesinde ilçe düzeyinde üretimi desteklenecek bitkisel ürün listeleri kapsamında destekleme sistemi uygulanıyor. Hayvancılıkta ise desteklerin il ve bölge bazında ayrıştırılmasıyla daha odaklı bir destekleme modeline geçiş yapılırken, söz konu-

PARA / KAPAK - 2

Bülent TUNÇ / Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği (TÜKETBİR) Başkanı

“Besi desteği en az 500 TL olmalı”

Tarımsal destekler konusunda hükümet üzerine düşeni yapıyor. Ancak bürokrasinin bu destekleri verirken iyi kurgulamadığını düşünüyorum. Destekler sadeleştirilmeli. Bugün 200 başa kadar hayvan başına verilen besi desteği 250 TL. 2017’de bu destek hiç verilmemişti. 2019 yılında bu desteğin en az 500 TL olmasını talep ediyoruz. Bugün 250 TL desteğin yüzde 2’si gelir vergisi olarak kesiliyor. Çiftçinin hesabına öyle ödeniyor. Bu desteği alabilmek için il müdürlüğünden bazı belgeler almanız, ruhsatlı mezbahaya kestirip makbuz almanız gerekiyor. Dolayısıyla bunun için harcama yapıyorsunuz ve stopaj ödüyorsunuz. 250 TL destek için 120-130 TL harcama yapıyorsunuz. Üretici için cazip olmuyor. O nedenle de uğraşmak istemiyor. Bu destek verilmediği zaman, kayıt dışı kesimler artıyor. 15-20 hayvanı olan işletmeler hayvanlarını merdiven altında kestiriyor. Sürdürülebilir üretim için, üretici önünü görmeli. En azından üç yıllık bir yol haritamız olmalı. Dövizde yaşananlar tarım ve hayvancılığı da olumsuz etkiledi. Yem girdi maliyetleri, ithal hayvan maliyetleri arttı. Onun için ne pahasına olursa olsun kendi üretimimizi yapmalıyız.

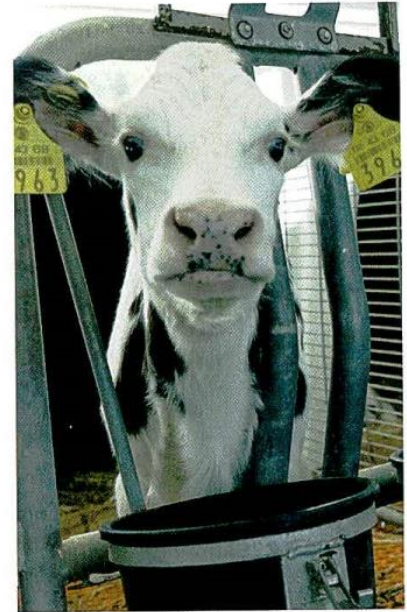

su bölgelere özgü destekler artırılıyor. Su ürünlerinde ise kıyı balıkçılığının kayıt altına alınarak desteklenmesine başlanmış bulunuyor.

TARIMSAL DESTEKLERDE ARTIŞ

Tarımsal destek ödemelerinde 2017 yılı gerçekleşmesi ile 2018 yılı gerçekleşme tahmini ve 2019 yılı programı kıyaslandığında, ana kalemler itibarıyla nominal artış dikkat çekiyor. 2017 yılında tarımsal desteklemelere 12.7 milyar TL destek bütçesi kullanılırken, 2018’de destek bütçesi geçen yıla göre yüzde 13.9 artışla 14.5 milyar TL’ye çıkarılmıştı. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşmeleri süren 2019 yılı bütçesinin aynen yasalaşması halinde ise 2019 yılında tarımsal destek bütçesinin 2018’e göre yüzde 17.3 oranında artması hedefleniyor.

Tarım Kanunu’na göre çiftçilere milli gelirin yüzde 1’i oranında tarımsal destek verilmesi gerekiyor. Bütçe olanakları nedeniyle tarımsal destek ödemelerine ayrılan kaynak milli gelirin ancak yüzde 0.5’ine ulaştığına dikkat çeken sektör temsilcileri, tarımsal girdi fiyatlarındaki artışa dikkat çekerek, destek ödemeleri-

nin artırılmasını ve desteklerin zamanında ödenmesini istiyor.

HAYVANCILIĞA 5.3 MİLYAR TL

2019 Yılı Programı’na göre hayvancılık destek ödemeleri 2019’da bir önceki yıla göre yüzde 28.4 artışla 5 milyar 268 milyon TL’ye yükseltildi. 2017 bütçesinden hayvancılık destek ödemelerine 3 milyar 848 milyon TL, 2018 bütçesinden 4.1 milyar TL kaynak ayrılmıştı. Hayvancılık destek ödemelerinin destekleme bütçesindeki payı ise 2017, 2018 ve 2019 yıllarında sırasıyla yüzde 30.3, yüzde 28.3 ve yüzde 31 oldu.

Programa göre 2019 yılında hayvancılık işletmelerine sağlanan desteklerde artış yapılacak. Hayvancılıkta etçi tip sığır ve koyun yetiştiriciliğinin geliştirilmesine

Tarımsal destekleme bütçesinin dağılımı

Destekleme konusu	Destekleme bütçesi (1) (Cari fiyatlarla, milyon TL)			Artış (Yüzde)		Destekleme Bütçesindeki Payı (%)		
	2017	2018 (2)	2019 (3)	2018	2019	2017	2018 (2)	2019 (3)
Alan Bazlı Tarımsal Destek Ödemeleri	3.006	3.892	4.322	29,5	11,0	23,6	26,9	25,4
Alan bazlı ek ödeme (Organik tarım, iyi tarım, toprak analizi, küçük işletme desteği)	295	342	436	15,7	27,6	2,3	2,4	2,6
Mazot	700	1.900	2.090	171,4	10,0	5,5	13,1	12,3
Gübre	805	553	554	-31,3	0,2	6,3	3,8	3,3
Sertifikalı tohum ve fidan kullanımı	211	168	212	-20,1	26,1	1,7	1,2	1,3
ÇATAK	160	79	180	-50,4	127,2	1,3	0,5	1,1
Fındık	835	850	850	1,8	0,0	6,6	5,9	5,0
Telafi edici ödemeler	191	186	215	-3,0	15,9	1,5	1,3	1,3
Patates siğili desteği	0	0	15	-	-	0	0	0,1
Çay budama tazminat ve masrafları	191	186	200	-3,0	7,8	1,5	1,3	1,2
Fark ödemesi	3.888	3.456	3.721	-11,1	7,7	30,6	23,9	21,9
Hububat ve bakliyat	1.207	998	1.122	-17,3	12,5	9,5	6,9	6,6
Çay	165	170	163	3,0	-4,4	1,3	1,2	1,0
Arz açığı olan ürünler (4)	2.516	2.289	2.437	-9,0	6,5	19,8	15,8	14,3
Hayvancılık Destek Ödemeleri	3.848	4.103	5.268	6,6	28,4	30,3	28,3	31,0
Kırsal kalkınma amaçlı tarımsal destekleme (5)	795	1.724	1.900	116,7	10,2	6,3	11,9	11,2
Tarım sigortası destekleme hizmetleri	860	958	1.220	11,3	27,4	6,8	6,6	7,2
Diğer tarımsal amaçlı destekler	133	171	342	28,7	100,5	1,0	1,2	2,0
TOPLAM	12.722	14.489	16.989	13,9	17,3	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı

(1) 2017 yılında ilgili kurum bütçesi kesin hesap verileridir

(2) Gerçekleşme tahmini

(3) Program

(4) Kütlü pamuk, zeytinyağı, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir ve dane mısır veriliyor.

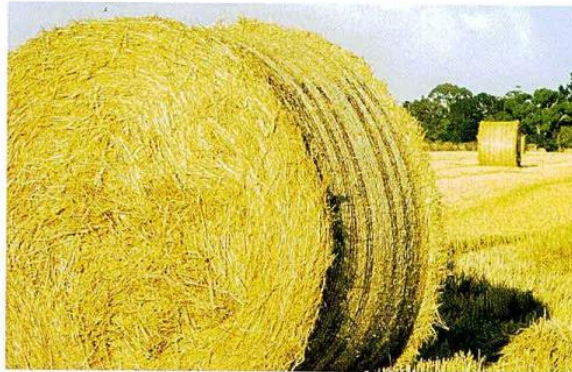
(5) Bütçe tutarının 2016 yılında 210 milyon TL'si, 2017 yılında 216 milyon TL'si, 2018 yılında 339 milyon TL'si Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

hibe karşılığı. Genç Çiftçi Programı için 2016 yılında 450 milyon TL ve 2017 yılında 483 milyon TL tahsis edilmiş olup, 2019 yılında 503 milyon TL tahsis edilmesi öngörülmüyor.

ağırlık verilecek. Bölgesel programların uygulanmasına devam edilecek. Türkiye'nin canlı damızlık hayvan ihtiyacının yerli üretimle karşılanması için büyükbaş hayvancılıkta başlatılan destekleme politikasının küçükbaş hayvancılığa da yaygınlaştırılması, ithalata bağımlı olunan damızlık ve besilik canlı hayvanda ülke kaynaklarının geliştirilmesi yoluyla küçükbaş öncelikli olmak üzere hayvancılık işletmelerinin kapasitelerinin yükseltilmesi öngörülmüyor.

MERA ISLAHI PROJELERİ

Çayır ve mera alanlarının tespit, tahdit, tasnif ve islah çalışmalarının hızlandırılarak daha etkin ve verimli kullanımı sağlanacak, yem bitkisi ihtiyacı üretim ve ürün çeşitliliğindeki artışla karşılanacak. Programa göre 2019 sonuna kadar hayvancılığın potansiyel arz ettiği bölgelerden başlamak üzere mera islahı ve etkin yönetimine yönelik projelerin hayata geçirilmesi, kaba yem üretiminin destekleme sisteminin etkin-

leştirilmesiyle artırılması, bunların işlenerek korunması için gerekli mekanizasyonun yaygınlaştırılması sağlanacak. Ayrıca atıl meralardan başlamak üzere hayvancılık yatırımlarının faydasına yönelik kiralanılan mera alanlarında ticarete konu olmayacak şekilde mera bitkilerinin ekimi yapılacak. Mera, yaylak ve kışlakların dahil olduğu köy statüsü yeniden tanımlanarak ilgili mevzuat yeniden düzenlenecek.

Süt fiyatlarında dengenin üretici veya tüketici aleyhine bozulmasının önlenmesi amacıyla Et ve Süt Kurumu tarafından süt regülasyonu çalışmalarına devam edilecek. Balıkçılıkta kaynak yönetimi bilimsel verilere dayalı ve etkin bir biçimde gerçekleştirilecek, idari kapasite güçlendirilecek. Su ürünleri yetiştiriciliğinde, çevresel sürdürülebilirlik gözetilecek, ürün çeşitliliği ve markalaşma ile uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğin artırılması sağlanacak.

Programda halen yıllık olarak tespit edilen hayvancılık destekleme konularının ve destek tu-

PARA / KAPAK - 2

Hasan KOZOĞLU / Arsin Ziraat Odası Başkanı, TZOB Yönetim Kurulu Üyesi

"Kivi üretimi de desteklensin"

Tarımsal destekler için şu anda bütçeden aktarılan kaynak yeterli değil. Geçen sene 3-3.5 TL civarında olan mazot şu anda 6 TL. Karadeniz Bölgesi'nde fındık ve çayda, gübre-mazot desteklerinin dekar başına 14 TL'den en az 20 TL'ye çıkarılması lazım.

Üreticinin daha iyi üretim yapabilmesi, maliyetlerini düşürebilmesi için tarımsal desteklerin artırılması gerekiyor. Karadeniz Bölgesi için baktığımızda dekara verilen alan bazlı destek 170 TL'de aynen kalıyor.

Bunun en az 200 TL olması gerekiyordu. Fındıkla ilgili bir artış yok. Çayda verilen prim desteği ise yüzde 26 civarında artırılmış.

Küçükbaş hayvanlar ruhsatlı mezbahalarda kesilmiyor. Bunun sağlanması için küçükbaş destek verilmesi lazım.

Hayvancılığa verilen desteklerin artırılmasını bekliyoruz.

Karadeniz Bölgesi'nin birçok ilinde yan ürün olarak kivi üretiliyor. Bunların kayıt ve destek kapsamına alınması lazım.

tarlarının, beş yıl gibi uzun dönemleri kapsayacak şekilde belirlenmesi, üretim kararlarının ve tercihlerinin istikrarlı şekilde uygulanmasının sağlanması önemi ne dikkat çekiliyor. Hayvancılık altyapısına bölgesel anlamda destek aktarmak üzere Bölge Kalkınma İdareleri tarafından çiğ sütte soğuk zincir altyapısının desteklenmesi, serbest sistem yumurta tavukçuluğunda iyi tarım ve organik tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, canlı hayvan pazarı altyapısının sağlanması, mezbaha yapımı, arı kovani ve sıvat dağıtımı ile hayvan içme suyu göletlerinin yapımına öncelik verilmesi gerektiğine işaret ediliyor.

KIRSAL KALKINMAYA 1.9 MİLYAR TL
Kırsal kalkınma amaçlı tarımsal des-

teklemelere 2019 yılında 1.9 milyar TL kaynak ayrılacak. 2017 yılında bu kaleme 795 milyon TL, 2018 yılında 1.7 milyar TL kaynak kullanılmıştı. Bu kaynakların 2017 yılında 216 milyon TL'si, 2018 yılında 339 milyon TL'si Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu hibe karşılığı olarak bütçeye konulmuştu.

Genç çiftçi destekleri de artacak. Bilindiği üzere genç çiftçilerin tarımsal üretime kazandırılması, yeni iş imkânlarını desteklenmesi üzere genç çiftçilere 30 bin TL'ye kadar hibe desteği sağlanıyor. Bu kapsamda, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık başta olmak üzere çeşitli tarımsal üretim kollarında kullanılmak amacıyla Genç Çiftçi Programı için 2016 yılında 450 milyon TL, 2017 yılında 483 milyon TL tahsis edilmişti. 2019 yılında

Tarımsal yapıda ve gıda güvenliğinde gelişmeler ve hedefler

Destekleme konusu	2016	2017	2018 (1)	2019 (2)
Arazi toplulaştırma ve TİGH faaliyeti yürütülen alan (kümülatif, milyon hektar) (3)	5,4	7,3	8,2	8,5
İşletmeye açılan sulama alanı (net kümülatif, milyon hektar) (4)	3,08	3,18	3,26	3,3
Ağaçlandırma (kümülatif, milyon hektar) (5)	3,67	3,79	3,93	4,07
Alan bazlı desteklerin destekleme bütçesindeki payı (yüzde)	28,8	23,6	26,9	25,4
Sertifikalı buğday-arpa tohumu kullanım oranı (yüzde)	84	89	90	91
Siğir varlığı içerisinde saf kültür ırkı oranı (yüzde)	47	48	49	49
İyi tarım uygulamaları üretim alanları (bin hektar)	474	624	682	682
Yağlı tohumlarda kendine yeterlilik oranı (yüzde) (6)	39	39	39	40

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı, DSİ, Orman Genel Müdürlüğü, TÜİK

(1) Gerçekleşme tahmini

(2) Program

(3) Tarım ve Orman Bakanlığı faaliyetleri esas alındı

(4) DSİ tarafından inşa edilen alanları kapsıyor

(5) Rehabilitasyon hariç, endüstriyel, toprak muhafaza ve genişletme maksatlı olanlar dahildir.

(6) Ayçiçeği, soya ve kolza toplamında kendine yeterlilik ortalaması alındı. Strateji ve Bütçe Başkanlığı tahminidir.

ise Genç Çiftçi Programı'na 503 milyon TL tahsis edilmesi öngörülmüyor.

MAZOTA 2.1 MİLYAR TL Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'na

göre, 2019 yılında alan bazlı tarımsal destekler 2018'e göre, yüzde 11 artışla 4.32 milyar TL'yi aşacak. En yaygın kullanılan destekler olarak bilinen alan bazlı desteklerin büyüklüğü 2017'de 3 milyar

TL, 2018'de 3.89 milyar TL düzeyindeydi. Gelecek yıl alan bazlı tarımsal desteklerden mazot desteği ödemelerine 2.1 milyar TL, gübre desteği ödemelerine 554 milyon TL kaynak ayrılacak. Mazot desteğinde nominal bazda yüzde 10'luk bir artış yaşanırken, gübre desteğinde artış yüzde 0.2 ile sınırlı kalacak.

Bilindiği üzere 2018 yılında üreticiye yüzde 50 mazot desteği uygulamasına geçilmişti. 2019'da organik tarım, iyi tarım, toprak analizi, küçük işletme desteğinin de aralarında bulunduğu alan bazlı ek ödemeler yüzde 27.6 artışla 436 milyon TL'ye çıkarılırken, sertifikalı tohum ve fidan kullanımı desteği yüzde 26.1 artışla 212 milyon TL'ye yükseltildi. 2019'da alan bazlı tarımsal destek ödemeleri kapsamındaki fındık desteklerine 850 milyon TL, Çevre Amaçlı Tarım Arazilerini Koruma (CATAK) Programı Desteği'ne 180 milyon TL, telafi edici ödemelere 215 milyon TL ayrılacak.

PRİM DESTEKLERİNE 3.7 MİLYAR TL

Fark ödemesi olarak da ifade edilen prim destekleri 2019 yılında, 2018'e göre yüzde 7.7 artışla 3.7 milyar TL olacak. 2017 yılında prim desteği ödemelerine

Mehmet Akın DOĞAN / Yüreğir Ziraat Odası Başkanı

"Soyaya verilen destek artırılmalı"

Tarımsal desteklemeler üreticiyi etkiliyor. Pamuk ekim alanları 2011-2017 yılları arasında yüzde 50 düşmüştü. 2017'de verilen 80 kuruşluk destekle pamuk ekim alanları yüzde 65 arttı. Son dönemde iyi tarım uygulamalarının kalkacağı yönünde duyular almıştık. Bu rahatsızlık yaratmıştı. Tarım ve Orman Bakanımıza konuyu açtığımızda, 'iyi tarımın kaldırılması değil, daha çok desteklenmesini istedikleri' bilgisini aldık. Soyaya verilen 60 kuruşluk

desteği eksik buluyoruz. Türkiye soya ihtiyacının yüzde 90'ını ithal ediyor. Ancak yüzde 10'u Akdeniz Bölgesi'nde, Adana ve Tarsus'ta üretiliyor. Soyaya verilen desteğin en azından pamuk kadar olmasını istiyoruz. Narenciyede yurtdışına ürün gönderiyoruz. Narenciyede ihracat desteği ton başına 120 TL'den 50 TL'ye düştü. Döviz kurları yükseldi, narenciye fiyatları yükselmedi. Paketleme tesislerinde kartona ve kasaya çok para harcıyor. Şu anda Rusya'ya narenciye ihracatında sıkıntı var. 20 gündür Rusya bizden mal almıyor. 30 tır gidiyorsa, 10'u geri dönüyor. Bu sıkıntının bir an önce aşılmasını bekliyoruz.

PARA / KAPAK - 2

3.9 milyar TL, 2018 yılında 3.46 milyar TL kaynak ayrılmıştı. Bu kapsamda yer alan hububat ve bakliyata yönelik verilecek prim destek ödemeleri 2019'da yüzde 12.5 artışla 1.1 milyar TL olurken, çayda prim desteği bütçesi yüzde 4.4 azalışla 163 milyon TL olarak öngörüldü. Kütlü pamuk, zeytinyağı, ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir ve dane mısır gibi arz açığı olan ürünlere ayrılacak prim desteği bütçesi ise yüzde 6.5 artışla 2.4 milyar TL oldu.

Programa göre tarımsal destekler, tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak düzenlenecek. Desteklerde çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığı dikkate alınacak. Tarımsal desteklemelerde ürün deseni ve su potansiyeli uyumu gözetilecek. Bitkisel üretim sektöründe yerel çeşitlerin ve bitki gen kaynakları korunacak, bi-

yoteknoloji, ıslah, çeşit geliştirme, etkin piyasa denetimi, Ar-Ge politikaları geliştirilecek, sertifikalı tohumluk üretimi ve kullanımı yaygınlaştırılacak.

GIDA GÜVENLİĞİ

Programa göre gıda güvenliğini te-

minen ürün piyasalarında ve çiftçi gelirlerinde istikrar gözetilerek etkin stok yönetimi, üretim, pazarlama ve tüketim zincirinde kayıpların azaltılması, piyasaların düzenlenmesine ilişkin idari ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve dış ticaret araçlarının etkin kullanılması sağ-

Süleyman GİRMEN / Seyhan Ziraat Odası Başkanı

"Dengeleri koruyacak bir mekanizmaya ihtiyaç var"

Tarımsal destekleme ödemeleri, Tarım Kanunu'nda belirtilen miktarın çok altında. Bu desteklerin tamamı direkt olarak çiftçinin cebine girmiyor. Bizim için önemli olan desteğin miktarı değil, desteğin şekli ve üretimin sürdürülebilir olması önemli. Pamuk maliyetli bir üründür örneğin. Bu

sene pamuk üretip, seneye bu ürünü üretmekten vazgeçiyorsam üretim maliyetleri arttıgındandır. Mısırdaki kilo başına prim 3 kuruş. Pamuk 80 kuruş. Pamuk fiyatları dünya borsalarının yüzde 25 altında seyrediyor. Mısırdaki, özellikle soyada fiyatlar dünya borsalarının çok altında. Türkiye soya ihtiyacının yüzde 90-95'ini ithal ediyor. Örneğin Türk üreticisi soya yetiştirdiği zaman, dünya borsalarının neredeyse yüzde 50 altında bu ürünü satmak

zorunda kalıyor. Prim bunları dengelemesi lazım. Tarımsal üretim sürdürülebilir olmalı. Piyasa dengelerini koruyacak bir mekanizmaya ihtiyaç var. Ben kendi ürettiğim pamuğu dünya fiyatlarında satabilsem, o desteğe zaten ihtiyacım kalmaz. Narenciyede üretici yıllardır aynı paralara ürünü değerlendirmek zorunda kalıyor. Dalında 60-70 kuruşa sattığımız ürün İstanbul, Ankara'da yaklaşık 10 katına satılıyor.

PARA / KAPAK - 2

lanacak. Üretici örgütlerinin pazara erişimi kolaylaştırılacak. Sözleşmeli üretim ve arazi kiralama gibi yöntemlerle tarımsal işletmelerde ölçeklerin büyütülmesi, arazi edinimi uygulamalarının geliştirilmesiyle arazi bankacılığı dahil çeşitli modellerle atıl tarım arazileri üretime kazandırılacak.

Tarım sigortalarının kapsamı genişletilerek yaygınlaştırılacak. Tarım sigortası destekleme hizmetlerine bütçeden 2017

yılında 860 milyon TL, 2018 yılında 958 milyon TL ayrılırken, 2019 yılı bütçesinden tarım sigortası destekleme hizmetleri çerçevesinde 1.2 milyar TL kaynak aktarılacak. Böylece 2017'de tarımsal destek bütçesinde yüzde 1 pay alan tarım sigortası destekleme hizmetlerinin payı 2019'da yüzde 2'ye çıkarılmış olacak. 2019 yılında diğer tarımsal amaçlı destekler için 342 milyon TL'lik destek bütçesi kullanılacak.

Tarımsal üretimde yavaşlama var

Ekonomide tarımın payı düşüyor. Başta buğday ve arpada olmak üzere olumsuz hava koşullarına bağlı rekolte kayıpları, ihracatta yaşanan daralma ve baz etkisiyle 2016 yılında yüzde 2.6 küçülen tarım sektörü, 2017 yılında toparlanarak yüzde 4.9 büyüdü. 2018 yılında ise tarımsal üretimde yavaşlama öngörülmüyor ve sektörün yıl sonu büyüme oranının yüzde 1.3 olacağı tahmin ediliyor. 2019 Yılı Programı'na göre, tarımsal katma değer GSYH içindeki ağırlığı 2017 yılında yüzde 6.1 seviyesine gerilemiş olup, 2018 yılında bu oran yüzde 6 civarına düşmesi bekleniyor. Sektörün toplam istihdam içindeki payı 2017 yılında yüzde 19.4'e gerileyerek istihdam 5.5 milyon kişi olarak kaydedildi. 2018 yılında bu oran yüzde 18.8'e gerilemesi bekleniyor. Tarım ve gıda ürünlerindeki ihracat 2017'de bir önceki yıla göre yüzde 4.4 artarak 16.4 milyar dolar olurken, ithalat yüzde 16.8 artarak 14 milyar dolara ulaştı. 2018 Ocak-Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre ithalatta ormancılık hariç tüm alt sektörlerde, ihracatta ise tüm alt sektörlerde artış yaşandı. Programa göre mevcut koşullar dikkate alındığında, tarım ve gıda ürünleri ihracat ve ithalatında 2018 yılı sonunda bir önceki yıla göre artış kaydedileceği tahmin ediliyor.

Ette ithalat çözüm değil

Enflasyon üzerinde önemli baskı oluşturan kırmızı et fiyatlarında yaşanan yükseliş ve çözüm önerileri de 2019 Yılı Programı'nda yerini aldı. Programa göre kırmızı et fiyatlarında yaşanan artışın önüne geçilmesi için kırmızı et arzı artırılacak. Büyükbaş ve küçükbaş canlı hayvan varlığı, talebi karşılayacak yeterli seviyeye ve süreklilik arz eden bir yapıya ulaştırılacak. **Küçükbaş hayvan** varlığında kırmızı et arz açığını telafi edecek bir artış yaşanmamasının önemli bir sorun olarak ifade edildiği Program'da, 2011-2017 döneminde damızlık, besilik ve kasaplık olmak üzere yaklaşık 2.8 milyon büyükbaş hayvan

ithal edildiği vurgulanarak, söz konusu ithalatı ağırlıklı olarak besilik ve kasaplık canlı hayvanların oluşturduğu, damızlık hayvan ithalatının sınırlı bir düzeyde

kaldığının altı çizildi. Buna karşılık tavuk eti ve yumurtasında ihracat artışının artarak sürdüğüne dikkat çekildi. Program'da, hayvancılık sektöründe kırmızı et üretiminin nitelik ve nicelik olarak artırılmasına yönelik önemli dönüşüm ihtiyacı bulunduğu dikkat çekilirken, bu kapsamda büyükbaş hayvan varlığının artırılması amacıyla kısa vadeli çözüm olan ithalat yerine yurt içinde üretimin sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi önemli görülüyor. Aynı zamanda hayvancılık işletme ölçeklerinin büyütülmesi ve uzmanlaşması yönünde destek modellerinin uygulanmasına ihtiyaç duyulduğu kaydediliyor.